

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

ezimzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Néhány borsófajtának ismertetése. Réti János. — Tejgazdaság a magyar havasokon. — Kerészeti szakosztályunk működése. Szentgyörgyi Lajos. — Méhész-egyleti mozgalmak: Vá. ülés 1883. okt. 8-án. — Gellus című szaklap érdekében. — Egyv. leg: Szedermagosztás. Jegyzéknapló. November havi meteorológiai észleletek. Gazdák kalauza. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Néhány borsófajtának ismertetése.

A hüvelyes növények magva mindinkább nagyobb szerep körrel bírnak az emberek háztartásában s tekintve kis térfogat mellett protein gazdag tartalmukat, még nagyobb jövőt jósolhatunk nekik az élelmi szerek között.

Tudvalevő dolog, hogy a buza vagy rozs liszt nem táplál úgy mint pl. a borsóliszt. Mert míg a buzában fehérjenemű anyag 13.0%, a rozsban 11.0% foglaltatik, a borsóban vegyi vizsgálatok 22.4%-t mutatnak ki.

Kultiválás folytán a borsónak is, mint sok más gazdasági növénynek — igen sok fajtája keletkezett, melyek részint kertekben, részint a mezőn termelgetnek. A fajták színe, alakra, érési időre, termés mennyiségre nézve stb. annyira eltérnek egymástól, hogy nagyon ajánlatos a termelőnek sokféleség közül azon fajt választani ki, melynek kultiválása legtöbb előnyvel jár.

Itt az ideje, hogy figyelmünket a hüvelyes növényekre inkább kiterjesztszük s azokat a mezőn is nagyobb körben termeljük.

Eltételezve azon haszontól, melyet a piaczképes kész árú ad, a hüvelyes növények termelése a szántóföldön még azon előnnyel is jár, hogy a talaj mélyebb rétegei is jobban igénybe véteik, kevésbé zsaroltatik, mint az egyoldalú gabonatermelés által, a talaj a jobb beárnyékolás s kultiválás folytán többet nyer, a termelési risico kisebb lesz stb.

A mezőn termesztendő borsó fajták közül azokat válasz-

szuk ki, melyek bőtermésűek, melyek tehát sok hüvelyt képeznek s azokban a magvak nagyobb számmal (6-9) vannak. Melyek a korai fagyoknak ellentállók, tehát jókor vehetők s finom felbőrrel s gazdag protein tartalommal bírnak.

Dr. G. Mareck után közöljük itt néhány jelesebb borsófajtának termésmérségét, érési idejét, hüvelyének színét stb., azon célból hogy az eddig kevésbé ismert fajtákkal a termelők megismerkedjenek s a kitűzött fajtákat további termelésre maguknak kiválaszthassák.

Mindenesetre követendőbb s célravezetőbbnek mondható a fajták kiválasztása tekintetében, inkább az egyes ügybuzgó szakfértek kísérletei nyomán haladni, azok adataira támaszkodni, mint pusztán csak a magkereskedők árjegyzékét tartva kezünkben, egyes fennem dícsért fajtához vakon nyulni — a próbák előtt. (A táblázatot lásd a cikk végén.)

Legnagyobb termést szolgáltatja a „Bischof“ borsó, melynek másik jó tulajdonsága, hogy jókor érik, szép sárga színe van s könnyű fővésű.

Kitünő minőségű borsónak van elismerve továbbá „a Laxton's Superlative pea“, mely gazdagon fejlődik s ez okból zöld takarmánynak is ajánlható.

Üzdeszetre, kerti miveltésre legelső helyre teendő a „De grace“ vagy puszpang borsó, a legkedveltebb törpe borsóink egyike.

Mauthner budapesti Magkereskedő árjegyzékében:

A Bischof borsó ára	1/2 kilónként	50 kr.
Laxton's Supreme	„	60 „
Laxton's Prolifque	„	60 „
Korai májusi	„	35 „
Remontant	„	80 „
De grace (puszpang)	„	60 „
Champion of England	„	60 „

van jegyezve. —

A borsó neve	Érés idő	Hüvelyek száma	A hüvely hossza	A magvak száma a hüvelyben	Terület nagy-sága	Velő- szélesség	Velő- meny- nyiség pr. hár.	Termés hectáronként	
								mag	szalma
			cm.		□ m.	cméter	klgr.	klgr.	klgr.
Korai májusi borsó	Junius végén	5—6	?	6—7	2500	26·5	72	1480	1400
Korai „Bischof“	Julius elején	4—8	?	6	2500	32	100	2520	1680
Laxton's Suprême	Julius közepén	4—5	7—8	5—6	160	30	187·5	1094	1469
Laxton's Omega pea	Julius végén	5—7	7	7	370	30	81	1108	1378
Laxton's Superlative	Julius végén	5—6	9—10	8—9	150	30	133	1200	2066
Laxton's Wilhelm	korai Julius végén	5	7	4—5	180	30	83	449·5	888
Remouant	igen korai	—	—	—	180	30	83	1444	1944
De gracé	aug. elején	8—10	5	6	1000	—	120	1260	1320
Champion of England	—	3—5	5—6	4—6	1000	—	100	1410	1750
Prince of Wales	—	9—10	8	7	570	—	105	1131·5	1029

Réti János.

Tejgazdaság a magyar havasokon.

A külföld mihelyt hazánk nevét ejti ki, azonnal hozzá fűzi a rónaság epithetonját is, s alig hinné, hogy ez országunk 68 százaléka dombos és hegyes, de sok magyar ember is létezik, ki csodálkoznék, ha hallaná, hogy oly hegyek, melyek átlagmagassága 2500 láb, országunk harmadrészét képezik.

Kétségteljesen tehát a havasi viszonyok rendezése hazánkban nemzetgazdaságitag nagyon fontos kérdést képez.

Az említett magasságban a fanövényzet már mindinkább visszalépve, a területek legnagyobb része legelő, s ez utóbbi a Kárpátok egész mentében Trencséntől kezdve egészen le Mehádiáig majdnem kizárólagosan fejős juhok, némely vidéken szarvasmarha tartására is szolgál.

Majdnem egyedüli gazdasági czél ezen régiókban a tejgazdaság képezve, ez azon fix pont, melyből szakszerűbb kezelés behozatalára és a jövedelem fokozására irányult törekvéseknek ki kell indulniok, ha a fejlettebb mezőgazdaság eszméinek elhagyott vidékekben is utat akarnak törni. Ezen szempontot szem előtt tartván, kitűzte a földmívelési miniszterium a haladás zászlaját a havason is.

A mozgalom ez irányban, hegyvidékeink több részén indult meg, s a kezdeményezők a fejlettebb tejgazdaság meghonosítását részint az eredetileg othonos marhafajtára alapítják, részint a hol ez nem felel meg, egy alkalmas szarvasmarha-fajta importjára, s annak tovább tenyésztésére irányítják figyelmüket; ezen havasi tejgazdasági telepek részint tehéntej feldolgozására vannak fektetve, részint tehéntej és juhtejet egyaránt, részint csak juhtejet dolgoznak fel.

E helyen első sorban említjük a gróf Teleky Gusztáv ö méltósága lelkes vezetése alatt álló székás menti tejértékesítő egyesületet. Az illetők a minister tejgazdasági felügyelőség közbenjárásával építenek a 2500 láb magas Petrosény és Szászsebes között lévő lupsai havason sajházat és pinczét, s jövő tavasszal minden tag felküldi 3—4—10 drb tehenét (összesen 250—300 drbot), melyeknek teje ott közösen értékesítettik sajátja és vajja.

Ez által elérték első sorban az, hogy oly gazdasági termék, tudniillik a tej, mely a forgalomtól cseső ily vidékeken eddig ugyszólván értékkel nem is bírt, használtatik fel és öntetik egy világkereskedelmi cikk alakjába, miúgy folytán tehát első sorban oda hatnak, hogy a még egy néhány millió forintra rugó külföldi import kiszoríttassék. De a modern tejgazdaság ezen meghonosítása a havasi vidékeinken egészen mást is jelent és nemzetgazdaságitag még sokkal fontosabb haladásnak uttörője.

Országunk havasi legelői tulajdonképen ma nem tulajdonképeni birtokosa által használtatik ki, hanem bérbé adatik. Ezen bérléteket az ország éjszaki részén ugyan kis részben egyes községek veszik ki (kivételesen néha a havasok olyanok tulajdonát is képezik), de a Kárpátok egész keleti és déli láncolatán a havasi legelők használata majdnem kizárólag egyes vállalkozó kezébe jut, ki nagyon gyakran nem is magyarországi, hanem román. Az ily legelő sok százezerekre menő juhnyájuk legnagyobb része és pedig még a magyarországi oláhok tulajdonát képezők is télen elhajtának az oláhországi „dobrudzába”, ott telelnek, ott nyíratnak.

Ilyenformán országunk havasi legelői tehát jelenleg korántsem állanak azon szoros

Öszefüggésben az aljukban fekvő gazdaságokkal, s melyeknek mintegy kiegészítő részét képezni határozottan lennének hivatva.

Azon hatalmas lendület mely országszerte az állattartás fokozódása s az állattenyésztés fejlesztése iránt konstatalható, havasainkat is ki fogja venni az idegenek vagy kifelé gravitáló nyereszkeközök kezéből is és vissza fogja hódítani magyar mezőgazdaságunknak s a tejjgazdaság lesz ezen hadjárat zászlóvivője!

Aránylag rövid idő múlva észrevehetőnek kell lennie a haladásnak ott, hol egy félvad s féktelen, urat alig ismerő pásztornép helyett egyes jól berendezett havasi telepek kezdődnek működni, melyeken a jószág rendes kezelésben és ápolásban részesítetik, hol a primitív juhturó helyett tartós és versenyképes termékek gyártatnak.

Ily telepekkel egy hatalmas fixpont van nyerve a legelőviszonyok minden kívánatos javítására; a legelők magasabb értékesítéséből magából következtetvén, hogy azok bokroktól tisztítottassanak — hogy azok mély vizszakadások ellen védelmeztessenek — a moosáros helyek levezetessenek, a telepekhez közel levő legelőrészek trágyáztassanak s így kaszálóká alakítottassanak át, s oly széna nyeresére szolgáljanak, mely erős és hideg napokon jó karban tartja a jószágot.

Egy szóval teljesen másokká válnak rövid idő múlva azon havasok, hol folytonosan létezik rendes kezelés és rendes felügyelet, hova nem mint eddig csak a medvevadász, de más nadrágos ember is eljár, hol nem egy félvad idegen bérlő, de maga a tulajdonos gazdálkodik.

Mily erős támaszt nyer a viszonyok ily átváltoztatása által az erdőgazdaság is, és mennyire paralell fekszenek a fejlettebb havasi gazdaság érdekei az erdészettel, azt azzal véljük leginkább bizonyíthatni, hogy pl. Dél-Franciaországban nevezetesen pedig a „departement des hautes alpes“-ban a kinostári erdőhivatal szokott havasi tejjgazdasági mintatelepeket alapítani s ott a községeket a fejlettebb tejjgazdaságra oktattai.

Remélhető, hogy nálunk is a fent említett kezdeményezések következtében a tén a havason mindinkább elterjedvén, a juh, melynek lába sokkal mélyebben behatol a talajba, s melynek foga rövidebbre legeli le a füvet, s ezáltal a talajnak viz általi lemosását sokkal inkább előmozdítja — mindig feljebb fog szorítani a sziklás helyekre, melyeken kevésbé árt.

Remélhető, hogy rendszeresen vezetett havasi tejjgazdasági telepek elterjedésével egymásután megszűnik a mostani bérlők lelkiismeretlen gazdálkodása, kik minden évben a havasok mentében sok ezer hold erdőt csak azért gyujtanak meg, hogy legelő állataiknak nagyobb területet biztosítsanak, határ fog szabotni az erdők féktelen pusztításának, melyre nézve tudvalevőleg az oláhnál nincsen nagyobb veszély.

Magyar havasainkon, ezen gyönyörű gazdag fűnövés középepette, mely teremtve van a marha tartására, s állati termékek előállítására a tejjgazdaságnak századok mulasztá-

sát kell pótolnia, mert ha itt eddig betöltöttük volna hivatásunkat, akkor egy dús tejtermék-exportnak kellene ma léteznie a helyett, hogy több millió értékben importálnánk.

Adja az Isten, hogy a jövő haladása elfelejtse velünk a múlt visszamaradását.

(Magyar föld.)

..

Kertészeti szakosztályunk működése.

VI.

A szeptember 5-én tartott ülésben örömmel vette tudomásul a szakosztály, a jegyző előterjesztése folytán, azt a rég óhajtott mozzanatot, mely a néptanítók országosképviseleti gyűlését is foglalkoztatta. Ez ügy a gyümölcsészet áldásos ügye, melyről a Népt. lapja 35-ik számában közölt referada elég kezesseget nyújt arra, hogy ez ügynek elodázhatlan fontosságát, saját jól fölfogott érdekükben — maguk a nemzet legnagyobb szolgálatot hozó hű napszamosai is megértették. Hisszük, hogy ügytársaink figyelmét nem kerülte ki jelzett számbeli közlemény, de ha mégis lenne tisztelt olvasóink közül a ki nem gyönyörködött volna Kaposy István előadó urnak — e tárgyat illető — ritka ügyességgel összeállított, bő tanulmányról tanuszkodó munkálatában, s ennek alapján különösen Samu Józsefnek, Verédi Károly és Mohácsi Dánielnek, Dr. Würth Gábor, Szász Ferencz, Barábás György, Robonyi és Merényi, Németh Ferencz, Nagy Ferencz, Gáspár János és Váradai Károly kir. tanfelügyelők meleg érdeklődésből folyó hozzászólásukban — s szóval ez egész ügynek élénk tárgyalásában; következőleg a végmegállapodásban szerezzék meg egyik vagy másik iskola tautitójától a Népt. lapja idézett számát s élvezzék annak gyönyöreit.

E helyen nincs egyéb mondanivalónk hozzá, mint az' hogy szívünkbelől üdvözöljük a II. országos képviseleti tanítógyűlés e korszakot alkotó lépését is, s óhajtjuk, hogy minél többen hallják meg azok közül, kiknek ez ügy megtestesítésében részük lehet, hogy mielőbb valódi paradicsommá tétethessék környezetünk és egész hazánk!

Ez alkalommal izeltettek meg Fekete Pál szőlészeti — borászati vándortanár gyönyörű őszibarack-magonca, mely pár hét előtt — éppen nagyszerű voltánál fogva — a kis-küküllőmegyei gazd. egylet közgyűlésén (aug. 26-án) Gróf Haller Jenő őszibaracknak kereszteltetett. Ugy a példányok nagysága, mint ritka szépsége és finomsága méltóvá tette e gyümölcsöt arra, hogy az egylet nagytekintélyű elnöke nevét viselje. Nehány szemzést az egyleti köztelekre is csinált belőle Zonda kertész ur. Részletes leírását buzgó szakosztályi elnökünk volt szíves magára vállalni.

Izeltettek még Csiki János Józseftől néhányféle ismeretes és ismeretlen szép és jó alma; Sipos Gábortól a Lőrincz-Kovács = Torzsátlan (Kálmán) körtének egy kitünő válfaja bel-magyarutczai házi kertjéből; a köztelekről s Nagy Dánieltől néhányféle jó körte, jegyzőtől finom nyári esperes, Vilmos körték; kirke, victoria, procurror, Szász Lajostól kék kaukázusi, — elnöktől sárga kajszin-szilva, Althám ringlőja; a köz-

telekről Jákson tábornok és Máyer — király-szilvák, Nagy Dánieltől jó Málinger, Zöld és fekete Magdolna és Chasselas imperiál — s jegyzőtől kiváló szép és teljesen érett Madelaine augevine szőlők.

Sept. 12-én elnök betérjeszti a Bánffi Pál alma leírását, melyért a midőn a szakosztály elnöknek szives köszönetet mond, — az Erdélyi gazdában való közlésére kéri fel Gamauf szerkesztő-tagtársat; melyet aztán — szakosztályi határozat folytán — követni fognak többi erdélyi ősi almafajtáink.

Izleteltett gróf Hallertől (Fejéregyházáról) norvégiai Rte néven egy hagyma masánszki forma kis sárga gyümölcs. A kolozs-monostori kir. gazdasági tanintézetől néhány féle őszi alma, névszerint: Cludius őszi almája, Skárlát pepin, Langton páratlanja (cserépbén termelve), kiváló szép nyári parmén; Amanlis vaj körte és szilvák közül: Jodignei ringló, gyönyörű szép nagy piros, kemény husu magva való, Kirke, admiral Rigny, csaknem azonos a Bavay ringlóval, nagyon csukros, nem magvaváló; jó Viktoria és olasz szilvák; Tranenberg csukor édes, igen apró, Frankforti barackszilva, kék; Dörell új nagy szilvája, kék; Bazilika szilvája, azonos az általunk eddig ismert s figyelmet érdemlő Mayerkirály szilvájával; Womgenheim korai szilvája, kisdud jó; Nagy-Zöld ringló, igen finom s bizonynyal páratlan is; **Agensi szilva**, körte alakú, nem magvaváló, széthasadozó természetű — inkább apró piros szilva, teljességgel nem foghatjuk föl, hogyan lehet e szilva mellett valakinek fölemelni szavát, mikor egyetlen tulajdon nincs benne, mely érdemesítné arra, hogy valaki szilvagyűjteményét evvel szaporítsa, s pedig mi is — nagy hirre — a tavasszal hozattuk meg ojtványban s oltogalijban is.

Elnöktől szép és jó Diáfán s jó Drap d'or szilvák s két-féle jó őszi barack, Szenkovich Mártontól Picoletta néven egy finom fejér gyöngyszőlőfaj; Zöld Magdolna és jó piros Chasselas.

A szept. 19-iki ülésben revidiáltattott a köztelki gyümölcsészeti Chataalogus, mely kevés változtatással kinyomtatásra előkészítettett, jövőre nézve pedig néhány faj gyümölcsnek kicserélése hozatott javaslatba, de a melyek fölötti végleges elhatározás egy későbbi ülésre tartatott fel.

Ez ülésben történtek intézkedések n.-enyedi vándorgyűlés gyüm. kiállítása ügyében. Megállapítottattott a székküldendő felhívások szövege; megválasztattott a helyi gyümölcsöket összehozó és rendező bizottsága: id. Bodor Pál, Szabó Sámuel, Bodor Antal, Ritter Gusztáv, Veress Ferencz, Szenkovich Márton, Zonda László, Szász Lajos és szakosztályi jegyző személyében, s aztán izlelésre kerültek Gr. Haller Ferencz ur levele kíséretében Norvégiai viasz Rte, melyről gr. öméltsága azt állítja, hogy Lucástól nyert valódi Norvégiai viasz Rte s bármennyire hasonlít is a hagyma-masánszkihoz, teljességgel nem az, nagyobb bizonyosodás tekintetéből küldvén ebből is egy párt s habár ez egyetlen fejletlen példányból nem is ígérhetni neki valami nagy jövőt, kitünőségeért Lucas a legelső gyümölcssei elsői közé sorozza s mint ilyent, kéri figyelembevételni a nemes gróf ur.

Különben a mint írja, ez évben egyáltalában semmiféle gyümölcs sem ért kellő fejlettséget Fejéregyházán s annak vidékén.

Ugyan az alkalommal gr. Haller Irma = br. Aichelburgné önagsága küldött egy pár gyönyörű Bihorelli Rtet, melyre nézve azt jegyzi meg, hogy ápriliséig eltart, — gondozás tekintetéből jeggyőre bizattak ugy ezek mint a hagymamasánszki.

Ezután Br. Bánffi Ádám ur őszi barackjai következtek és pedig a kitünő Báron Dufour, Grosse Mignone hativa s egy saját „Válaszutimagoncz;” különösen a Dufour tünt ki mint a melynek már apró magva is mutatta kiváló nemességét; különben a más kettőn is észrevehető volt, hogy nem mindennapi gyümölcsök, s hisszük, hogy ha teljes üdésükben élveztetnek, kitünők; mert még így tulérett, s már kissé megromlott állapotban is meglátszott nemességük. Szives készséggel ígért belőlük a nemes báró ur. Hogy azonban fájuk a lehető megérdemelt terjedelemben elszaporíthatassék, gondoskodva van arról, hogy helyt Válaszuton a tervbe vett egyszerű gyümölcsiskolából egyéb kiváló faju más ojtványokkal együtt megszereltethessék.

Jegyző iudtványa következtében fölhivatni határozattak a gyümölcsstermelők, hogy jelesebb meghatározott nevű eladó gyümölcsök mennyiségét és árát a szakosztálylyal tudatni sziveskedjenek, hogy a netalán jelentkező vevőket s illetve Sárdi István és Fröhlich Alajos szállító tagtársainkat értesíthessük s illetve utasíthassuk.

Zonda László tett jelentést az eladott hulló gyümölcsökről és szilva termésről (az almák litervékája — 20 liter, — 20 kr.), mely szerint az eddigi bevétel, ide érte a cseresznyék árát is 70 frt 72 kr.

A főnebbieken kívül izleteltett még sokféle ismeretes és névtelen jó és gyenge gyümölcs a köztelekről, Szász Lajostól, Nagy Dánieltől, Bodor Antaltól, Sipos Gábortól, Szenkovich Mártontól, elnök és jegyzőtől; de kitünőknek ismertettek a Sipos Gábor kérdéses Torzsátlanja, jegyző Vilmos, Bosc kobak s még egy pár körtéje; elnök gyönyörűséges sárga Villermoz őszi barackja, beszterozei muskotály szilvája, nagyszerű ropogós Ricotta fehér gyöngyszőlője s Szenkovich Márton Chasselas Croquanteja, Smirnai muskotályja és Margit = Zöld liudani szőlői találtattak.

Szept. 26-án jegyző mutatja be a különböző hegyek és határrészek szerint összeállított azon diszes névsort, mely szerint az Enyedre küldendő kolozsvári gyümölcsöket összegyűjteni reméli, s tudatja Bodor Antal tagtárs, hogy ő Nagy Péter püspök ur ő méltósága kegyéből megnyerte, miszerint a kiállítandó gyümölcsök a szükséges 5—6 napi időre az ev. ref. állandó igazg. tanács épületébe gyűjtethessenek össze. Azfán intézkedés történt, hogy a köztelki szép gyümölcsstermés fánként a legközelebbi vasárnapon árverezés után árusíttassék el.

Tárgyaltattott Dániel Lajos székely-kereszturi birtokos ur levele, mely szerint néhány száz batul ojtványra lenne szüksége, válaszul azt nyerte a mélyen tisztelt kérdező ur, hogy százával teljességgel nem adható batul csupán, s még tízéval s huszával is csak más ojtványok megrendelésével aránylagosan, hogy a lehetőségig abból az évenként 3—4 ezerre menő elárusítandó

20-féle körte, 15 féle alma, továbbá kajszin, cseresnyék, meggyek és szilvák közt aránylagosan kaphasson az illető megrendelő batult is. Különben már a fölött is járhatja már eszét a szakosztály, hogy különösen a batul jóval nagyobb mennyiségben termeltesék, habár most is 2—3 annyi áll évenként rendelkezésre, mint bármelyik más jeles fajból.

Ez ülésben kéretett föl Szentgyörgyi Lajos, hogy az enyedi vándorgyűlésen képviselje a szakosztályt, természetesen az ig. választmány jóváhagyása reményében.

Jegyző — biztos értesülése folytán — közli a szakosztálylyal, miszerint az ősz folytán — ha t. i. az özvegy leszüretelt, a Debreczeni tanár-féle jeles szőlők egy föig kiirtatnak, mely incidensből föl hívja a szakosztály figyelmét, hogy igyekezék minden lehető elkövetni arra nézve, hogy e kiürített kert — elébbi nemes céljaiba visszahelyeztessék, hogy t. i. az áldott emlékü Nagy Ferencz és Kócsi Károly tanárok által oly szép sikerrel vitt gyümölcsészeti munkálkodás továbbra is a tanodai ifjuság áldott kinosévé létezhessék. A szakosztály a mily tevertséggel vette a jeles gyűjtemény kiirtását, éppen oly örömmel osztotta jegyző föl hívását, s azon őszinte nyilatkozatának adott kifejezést, miszerint meg van győződve affelől, hogy a hol annyi kitünő tanár munkál az ifju nemzedék boldogításán, ott ez ügynek fonala újból fölvetetik, — s a tanuló ifjuság Szabó Samu, Parádi Kálmán, Bodor Antal tavalyi pénztárnok, vagy más jeles tanárjában újra vissza nyeri Tunyogi, Nagy Ferencz, Kócsi gyümölcsészeti áldott utmutatóját.

Vajha szakosztályunk óhajta találkoznék a nemes tanári kar, illetőleg Collegiumi igazgató gondnokság bölcs belátásával!

Szentgyörgyi Lajos.

(Vége köv.)

Méhész-egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1883. október hó 8-án.

Tartatott igazgató alelnök Ábu József elnöklete mellett, jelen voltak még: id. Hutter Sámuel, Csiki János József, Dr. Kőmives Gerő altitkár és Szentgyörgyi Lajos egyl. titkár.

28. Az aug 10-én tartott vál. ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, hitelesítést nyer és a mainak hitelesítésére id. Hutter Sámuel, Csiki János József és dr. Kőmives Gerő tagtársak kéretnek fel.

29. Ábu József ig. alelnök tesz jelentést, mint az egylet képviselője, az aug. 19—20-án Békés-Gyulán tartott II-ik országos méhészeti vándorgyűlés alkalmával történekről, — mely jelentés alapján örvendetes tudásul vétettek mindazon kiválóbb mozzanatok, melyek e gyűlésen történtek, s azok közt azon minket is közelebről érdekelt kitüntetések, melyekben ugy maga az egylet, mint annak helyt lakó tagjai érdeme-sítettek. —

S mindenek feletti örömet okozott egyleti képviselő azon kijelentése, miszerint a Bodor László tagtárs által kombinált „olcsó m ű k a p t á r“ nyerte el a kitűzött 10 drb. arany pályadíjt.

30. Titkár jelenti, miszerint az egyesület szép számu

tagjai aug. hó 16-án egy igen csinosan sikerült bucsu-estélyt rendeztek Kriesch János magy. kir. műgyetemi tanár tiszteletére, elismerésül azon ernyedetlen méhészeti buzgalmanak, melyet a közelebbi évek folytán minden erejéből kifejtteni igyekezett. — Titkár jelentése osztatlan tetszéssel fogadtatván, az örvendetes mozzanatot jegyzőkönyvileg is megörökítetteti határozatott.

31. Igazg. alelnök azon kijelentése folytán, miszerint Bodor László kir. alügyész tagtárs az olcsó kaptárt még 1 frt 50 krnál is olcsobban fogja adni, — megbízottt éppen maga — szóba hozó ig. alelnök, hogy e dolognak végére járni sziveskedjék s aztán a közelebbi vál. ülésre jelentését tegye meg; hogy a szerint hozassék ez ügy a méhészársak tudomására.

32. Titkár föl híván a választmány figyelmét azon körülményre, miszerint Papmóder István méhész-segéddel jövőre is megállapodásra kellene jöni — megbízottt igazg. alelnök, hogy nevezett méhész-segéddel beszélje meg a dolgot, s megállapodásukról jóváhagyó tudomásvétel végett a közelebről tartandó választmányi üléshez jelentést tenni sziveskedjék.

33. Igazg. alelnök jelenti, hogy a pavillonban 28 teljesen telető-képes méh-család van, minden tekintetben kitünő állapotban, — s 30 szintén kitelető-képes parasztkasbéli méhtörzs, jelentvén egyszersmind, hogy ez utóbbiakból 22-öt közelebről vásárolt. — Örvendetes tudomásul szolgál.

34. Igazg. alelnök 2 frt 25 krról szóló számláját terjeszti be, — mely az ülés határozata folytán utalványoztatik.

35. Szükségesnek látván az ig. választmány, hogy az erdélyi gazdák vándorgyűlése alkalmával Nagy-Enyeden a méhész-egylet is képviseltessék. — Összhangzó megállapodás folytán Szentgyörgyi Lajos egyl. titkár kéretett föl, hogy az enyedi gyűlésen az egyletet képviselje, — megszavazván részére utiköltségek fejében 15 frtot az egyleti pénztár részére.

Megbizván egyszersmind titkárt, hogy jelentését annak idején a kiállítás méh. osztályát illetőleg megtenni sziveskedjék.

36. Választmány elismervén id. Hutter Sámuel veterán méhész-tagtárs félszázados, sikeres és tanulságos méhészkedését azon kitüntetésben kívánta részesíteni, miszerint melegen fogja ajánlani a legközelebről tartandó közgyűlésnek — hogy méhészkedési érdemeiért az egylet tiszteletbeli tagjává választassék.

Még egy pár kebli ügy elintézése után az ülés véget ért.

Hitelesítik :

Ábu József.

id. Hutter Sámuel,

egyleti igazg. alelnök.

Csiki János József,

Szentgyörgyi Lajos,

Dr. Kőmives Gerő.

egyleti főtítkár.

A „Gallus“ ezimü szaklap érdekében

a nmlgu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium 48,201. sz. alatt a következő körendeletet bocsátotta ki:

Valamennyi gazdasági egyletnek!

A baromfitenyésztés mind a belfogyasztás, mind a kiviteli kereskedés tekintetében nagy közgazdasági jelentőséggel

bir és a nyugoti államoknak e czikkeken mindinkább növekedő szüksége biztos kelendőséget ígér mindazon törekvéseknek, a melyek e részben nálunk a több tekintetben még elhanyagolt baromfitenyésztés fejlesztésére fordíthatnának.

Ez okból a „Gallus“ czimű szaklapot, mely a baromfitenyésztés kérdéseivel tüzetesen foglalkozik, oly kéréssel küldöm meg, hogy azt az érdekelt körök figyelmébe ajánlja.

Budapest, 1883. november 4-én.

A miniszter helyett:

Mattekovics.

EGYVELEG.

— Szedermagosztás. A m. kir. orsz. selyemtenyészési felügyelő ingyen oszt ki szeder (eperfa) magot, a kik tehát teljesen díjtalanul és portamentesen kívánnak ilyen magot nyerni, forduljanak ez iránt a m. kir. orsz. selyemtenyészési felügyelőséghez Szegszárdon, honnan a szedermag és a szederfatenyészési utasítás nekik minden költség nélkül meg fog küldetni.

— Jegyzéknapló gazdák számára 1884-re szerkeszti: Wagner László. XII. évfolyam.

A gazdák emlékezőtehetségét foglalkozásuk természete a legnagyobb mértékben igényli s ez okból érhető is, hogy a gazdavidág igényei a zsebnaptárak — ezen az emlékezés megköltésére egyrészt, valamint másrészt az emlékezés felrészítésére is legalkalmasabb segédeszközök — tekintetében a legfokozottabbak. Ugyanezért az lehet legjobb mérfoka annak, vajjon a gazdák számára készült zsebnaptárak valóban megfelelnek-e a gyakorlat igényeinek, hogy mennyiben és mily irányokban segítik a gazdát igazán az emlékezés nem könnyű művészetében. E szempontból itéljük meg a Légrady testvérek kiadásában megjelent gazdák számára való jegyzéknaplót is, melynek 12-ik évfolyama — az 1884-ik évre — most küldött be hozzánk. Ezen Wagner László, a műegyetemen a mezőgazdaságtan rendes tanára által szerkesztett zsebnaptár a jelzett irányban oly örveletes haladásról tesz tanúságot, mely teljes mérvben megérdemli a gazdák figyelmét. A jegyzéknapló ugyanis a szokott naptári tartalom kivül kilencz sűrűn nyomtatott íven (144 oldal) közli mindazt a gazdák részére nélkülözhetetlen anyagot, mely a mezőgazdasági ismeretek tárházából az élet azaz a gyakorlat körében való állandó használatra, a gazda lépten nyomon szükséges tájékoztatására alkalmas, így jelesül közöl a gazdaság összes ágazataiban az év folyamán végzendő teendőkhöz való kimerítő utmutatást, az állattenyésztés, takarmányozás, állatok és állati termékek értékesítési szokásai, hus- és tejtermelés elméletre vonatkozó szabatos adatokat; a növénytermeléstannak a talaj megművelésére, a vetésre, termésekre, a használati értékekre, a takarmányfélék termelésére nézve a gyakorlatban szükséges utmutatásait; a trágyaméneke leg részletesen compendiumát, a munkaviszonyokra, valamint a gazdasági üzleltanra vonatkozó tájékoztató számításokat és végül a mit a jegyzéknapló legbecesebb tartalmaként ismerünk el: a gazdasági üzleti könyvezés egész kis minta-gyűjteményét, mely a gazda munkakörét

köpező tetemes anyag helyes elosztása s a számolás alapos véghezvitele tekintetében igen hasznos segítségül szolgál. A jegyzéknapló ezen része tanúsítja legjobban, hogy szerkesztője a tartalom összeválogatásánál a számoló gazdát tartotta szem előtt, s azzal ajánlhatjuk legjobban ezen esinos és czélszerű módon kiállított zsebnaplót a gazdaközönségnek, hogy részünkről is elismerjük, miszerint az a főntebbi szempontnak minden irányban kielégítő módon felel meg s az év minden napjára való előjegyzési nappal együtt a gazdák igényeihez mért ügyes-kisegítőként jobban mondva a gazda megbízható és hű kíséreljeként fog szerepelhetni. — A jegyzéknapló ára 1 frt 60 kr., a mely tetszetős külseje mellett igen jutányosnak mondható.

— November havi meteorológiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük az november havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlagá 763.3, legmagasabb november hó 29-én 773.5, legkisebb november hó 11-én 753.0 milliméter, középhőmérséklet C° 3.5, legmagasabb november hó 15-kén 14.0, legkisebb november hó 5-én 5.2. A párnymás átlaga 5.3 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 87. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend — szer, szél 88-szor, ugyanis északi szél 3-szor, északkeleti szél 5-ször, keleti szél 35-ször, délkeleti szél 1-szer, déli szél 1-szer, délnyugoti szél 5-ször, nyugoti szél 34-szer és északnyugoti szél 4-szer. A csapadékos napok száma tett 16-ot, hó volt —, jég —, égháboru — napon, összesen 45.4 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 11-én, azaz 12 milliméter. —

A budapesti központi időjelző állomás jóslatai közül — melyek az erdélyi gazd. egyesület bel-monostorutczai irodájánál látható — november hóban egészen teljesült 87%, részben teljesült 13%.

— „Gazdák Kalauza“ czim alatt életrevaló praktikus vállalatot indít meg a „Földművelési Érdekeink“ szerkesztősége, egy új mezőgazdasági hetilapet adván ki 1884. január 1-vel, mely a mezőgazdaság összes forgalmának szolgálatába áll és a gazdát mint üzletembert kívánja tájékoztatni, őt üzleti érdekei képviseletében, főbb termelési czikkeinek elárúsításában, főleg pedig gazdasági szükségleteinek fedezésére megindítandó bevásárlásaiban támogatni az által, hogy a legnagyobb körültekintést nyújtja a mezőgazdasági üzlettel kapcsolatos vagy azaz összefüggő minden irányban és vonatkozásokban. A „Gazdák Kalauza“-nak programja, melyet a vállalatot megindító szaklap szerkesztősége hozzánk is beküldött, élénk tanúságot tesz arról, hogy a praxis igényei s a gazdának mint üzletembernek helyzete, valamint a mezőgazdasági üzlet élénkítésére alkalmas módok tekintetében a szerkesztők teljesen gyakorlati irányt tüztek ki maguk elé, s hogy e lap a termelés érdekeinek szempontjából és annak képviseletében hasznosan fog közreműködhetni, midőn többek között arra törekszik, hogy a gazda üzleti szellemét fejlessze, őt az üzleti világban körültekintővé, tájékoztató, otthonossá és így urává tegye ama gyakorlati, vállalkozó és törekvő iránynak, melyben hatalmas versenytársaink az amerikai gazdák is haladnak. A „Gazdák Kalauza“ a mező-

gazdasági termelés jövedelmezőbbé tételére és minél jobb értékesítésére irányuló törekvést is élénken támogatni akarja s e részt ama helyes meggyőződésből indul ki, hogy a termelés és az arra befolyással levő műszaki ipari tevékenység terén szakadatlan lánczatban egymást követelő találmányok és javítások megismerésében, elsajátításában és a viszonyainknak megfelelő újítások hasznunkra való fordításában az előremenetelnek és főként a versenyképességnek egyik leghathatóbb tényezője rejlik; s ez alapon jelszava az, hogy az előtörekvést, javítást, nemésítést és tökéletesedést a mezőgazdasági termelés körében terjessze. A „Gazdák Kalauza“ a gazdának mint fogyasztónak tájékoztatására is igen czélszerű irányt illetőleg tevékenységi kört fog felölelni és a mi a legnagyobb figyelmet érdemli: a mezőgazdasági forgalom közvetítésével maga is foglalkozni kíván s a kereslet és kínálat szolgálatának szentelt rovataiban nemcsak a kínálat folytonos nyilvántartását, hanem a keresletnek a kínálathoz való hozzávezetését illetőleg előkészítését is bevonnai akarja. Mi azt hisszük, hogy a „Gazdák Kalauza“ mindenekfölött gyakorlati hasznosságát akkor, ha magára vállalt feladatkörét hiven betölti, mezőgazdaságunk érdekében igen sikeresen érvényesítheti s felhívjuk az érdeklődők figyelmét e lapnak a f. hó 20-án megjelenő mulatvány számára, melyet a szerkesztőség (Budapest, VIII. Hunyady-utca 33.) kívánatra bárkinek készséggel megküld.

Üzleti szemle. Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest dec. 7. | Bécs dec. 7.

Buza	9 35 — 10 15 frt	9 60 — 10 75 frt
Rozs	7 80 — 8 10 frt	8 30 — 8 70 frt
Árpa, takarmány	7 25 — 7 50 frt	— — — frt
Árpa, szeszifőzésre	7 60 — 8 80 frt	8 50 — 9 25 frt
Árpa, seres	9 00 — 10 30 frt	8 60 — 11 00 frt
Zab	6 70 — 7 05 frt	7 25 — 7 55 frt
Törökbuza	6 60 — 6 75 frt	6 80 — 7 95 frt

Budapesti marhavásár december 6-án. Összes felhajtás 1426 db. nagy és 660 db apró marha. Ebből eladatott 28 db. bika, 1007 db. ökör, 320 db. vágó tehén, 166 db. fejős tehén, 181 db. bival, 283 db. borju, 376 db. birka. Árak: bika darabonként 85—145 frt, ökör páronként 240—340 frt, vágó tehén páronként 190—270 frt, fejős tehén darabonként 90—170 frt, bival páronként 160—220 frt, borju darabonként 14—25 frt, bárány páronként — frt, birka páronként 8—10 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—60 frt, tehénhús 50—56 frt, borjuhús 75—81 frt, bivalhús 45—52 frt.

Bécsi marhavásár december 3-án. Összes felhajtás 2340 drb és pedig 1400 drb. magyar, 407 drb. lengyel és 308 drb. német fajta, melyből 2234 drb. ökör, 53 drb. tehén, 47 drb. bika és 6 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—68 frt, lengyel 56—64 frt, német 56—68 frt, tehén 52—62 frt, bika 53—58 frt, bival 46 frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár december 7-én. (Az első magyar sertésbizlató és kölcsönfelőlegező részvénytársaság je-

lentése.) A fogyasztás a mult hetinél jentékenyebb volt ugyan, mindazonáltal az e heti üzlet lanyha volt és az árak csökkentek, mert felhajtások még folyton nagyok.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 290—320 kilogramm nehéz 50 krajezárral, 180—260 kilogramm nehéz 50 1/2 — 51 kr. Öreg 300 klg. túli nehéz 48—49 kr, vidéki sertés 47—48 kr. Transitóban: szerbiai 47—50 kr, romániai 47—51 kr, tuskés — krral tiszta klggrammonkint. — Összes felhajtás: 12,166 darab, összes elhajtás 11,601 drb.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

**PHOSPHOR-
lapdacs**

mezei egerek tömeges kiirtására
ajánlja ismert minőségben és ol-
csó árban.

SIPŐCZ ISTVÁN, gyógyszerész
(9—12.) Pécs. (21.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybirtás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kúttak s berendezésére.

Tetemesen leszállított egyári árak mellett.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zsb	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	november	29	625	500	425	—	—	425	250	—	250	32
Bánfi-Hunyad	november	26	650	550	500	—	225	500	200	—	160	44
Besztercezo	december	4	715	435	475	—	260	425	565	240	300	36
Brassó	december	7	665	560	450	375	270	450	330	190	240	44
Csik-Szereda	december	5	700	562	450	400	250	500	220	70	200	32
Deés	december	4	780	680	580	380	320	520	620	240	380	40
Déva	december	1	1005	825	785	—	390	755	210	100	290	44
Dicső-Szent-Márton	december	5	575	450	475	—	250	420	380	260	380	44
Erzsébetváros	december	8	700	500	450	—	300	450	300	160	250	44
Fogaras	december	7	715	—	445	—	290	400	220	140	240	42
Gyula-Fehérvár	december	8	750	625	500	—	325	475	230	120	230	46
Gyergyó-Szent-Miklós	december	7	850	750	450	400	275	350	320	120	180	32
Hátszeg	december	3	630	540	420	260	240	440	120	80	270	44
Kézdi-Vásárhely	december	6	700	600	430	380	285	440	400	400	300	40
Kolozsvár	december	6	748	—	448	—	240	435	310	180	300	48
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely*	december	6	1005	765	910	885	835	600	590	230	450	40
Medgyes	december	6	670	585	450	—	270	410	155	90	240	38
Nagy-Enyed	december	6	650	575	475	—	310	425	480	180	280	40
Nagy-Szeben	december	7	790	670	510	—	300	500	200	110	375	45
Nagy-Várad	december	4	608	588	480	410	258	390	450	250	450	52
Segesvár	december	6	760	520	450	—	280	450	160	130	220	40
Sepső-Szent-György	december	10	700	600	440	350	260	440	250	160	200	36
Szamosujvár	december	10	650	520	460	—	240	490	240	75	240	40
Szász-Régen	december	6	650	500	510	—	325	475	650	—	210	40
Szász-Sebes	december	6	725	600	500	—	350	450	190	110	240	44
Szászváros	december	8	690	590	470	—	330	430	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	december	4	800	650	500	—	250	500	250	40	280	40
Szilágy-Somiyó	november	30	618	458	488	—	244	488	400	200	400	40
Teke	december	3	550	400	400	350	225	420	260	20	1200	40
Torda	december	8	650	450	450	450	260	380	150	20	250	44

A *-al jegyzett árak metormázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
10/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	49	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örököseinél, közép-utca Minorita-épület.